

ಅಳಿವಿನಂಚಿನ ಭಾಷೆಯ 'ಪ್ರಾಣ'!

ಈ ಸಲದ ನೊಬೆಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರವು ನಾರ್ವೆಯ ನಿನೊರಿಸ್ಕಾ ಎಂಬ ಉಪಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಕ ಜಾನ್ ಫಾಸ್ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ನಿನೊರಿಸ್ಕಾ ಭಾಷೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಈ ಲೇಖಕಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದು ನಾಟಕಕಾರನಾಗಿಯೇ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗದ್ದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ರಂಗಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಳವನ್ನು ಬಲ್ಲವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಉಳ್ಳವರ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಮಾತುಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಧ್ವನಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಧ್ವನಿ ನೀಡಿದ ಲೇಖಕಿ' ಎಂದೂ ಅವರು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಿದ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಫಾಸ್ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಅಲಗಿನಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೆ ಮಸೆದ ಕತ್ತಿಯ ಹರಿತದಷ್ಟೇ ತೀಕ್ಷ್ಣ. ಬಡವರ ನೋವು-ಸಂಕಟಗಳು, ಆತಂಕ-ದುಗುಡಗಳು, ಸಿಟ್ಟು-ಆಕ್ರೋಶಗಳು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಹಸಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಜನರ ಭಾವನೆಗಳು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದರೆ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವಿರುವ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಡಿದರೂ ಅಂತಹ ಭಾವನೆಗಳೇ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತವೆ! ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಂತಹ ಭಾಷೆಗಳ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳ ಅಳಿವು-ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಕಾಡುವಂಥದ್ದೇ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ತವರು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲೂ ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ನಿನೊರಿಸ್ಕಾ ಭಾಷೆಯೂ ಸದ್ಯ ಅಂತಹದ್ದೇ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಶುರುವಾಗಿರುವ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಫಾಸ್ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ಪುರಸ್ಕಾರವು ದೊಡ್ಡ ಬಲ ತುಂಬಿದೆ.

ನಾರ್ವೆಯಲ್ಲಿ 1959ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಫಾಸ್, ಬರೆಯಲು ಶುರುವಾದದ್ದು ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ, ಬಹುಬೇಗ ಅವರು

ನೇಮ್: ಸೆಪ್ಟಾಂಬರ್ VI VII ಭಾರಿ ಸದ್ದು ಮಾಡಿದ ನಾಟಕ. ಬೂಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ನಾಮನಿರ್ದೇಶನಗೊಂಡು ಕೊನೆಯ ಸುತ್ತಿನವರೆಗೂ ತಲುಪಿತ್ತು. 'ಐ ಆರ್ಮ್ ಇನ್ ದಿ ಎಂಡ್', 'ಮಲಾಂಕಲಿ', 'ಬೋಟ್‌ಹೌಸ್', 'ದಿ ಡೆಡ್ ಡಾಗ್ಸ್' ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಂಡು ಫಾಸ್ ಅವರಿಗೆ ಹೆಸರು ತಂದುಕೊಟ್ಟವೆ.

ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಪಿಂಟರ್, ಸ್ಯಾಮ್ಯುವೆಲ್ ಬೆಕೆಟ್ ಅವರಂತಹ ರಂಗಕರ್ಮಿಗಳು ಈ ಹಿಂದೆ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಹೆಸರು ಫಾಸ್ ಅವರದಾಗಿದೆ. ಫಾಸ್ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ಯುರೋಪಿನ ಜನರಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭರವಸೆ ಎಂದರೆ, ಕಳೆದ ಒಂದು ದಶಕದಿಂದಲೂ ಅವರಿಗೆ 'ಈ ಬಾರಿ ಖಂಡಿತ ನೊಬೆಲ್ ಸಿಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಬಾಜಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು.

'ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಂಕೀರ್ಣವಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ನಾನು ನನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಬದುಕಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಕೆದಕುವುದು ನನ್ನ ಹಂಬಲ. ಎದುರಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಳ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಲಕ್ಷಣ' ಎಂದು ಅವರೊಮ್ಮೆ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಕ್ಷಣ ಫಾಸ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ರೀತಿ ಕೂಡ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಇಣುಕು ನೋಟವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. 'ಹೌದು, ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುಣಲಕ್ಷಣವೊಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಮಾನದಂಡಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕದಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ. ನಾನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಭಾಷೆಗೂ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಅನವರತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

■ ಪ್ರವೀಣ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ರಂಗಭೂಮಿಯತ್ತ ವಾಲಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದೇ ರಂಗಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ ಅವರು, ಪಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತು ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದರು. ಅವರ ಎಲ್ಲ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳೂ ರಂಗಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ದಾಖಲೆಯೇ. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ರಂಗಕರ್ಮಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಫಾಸ್ ಅವರದು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹ ಹೆಸರು. ಜಗತ್ತಿನ 40 ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು, ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು... ಹೀಗೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ 'ಮರ' ಹಲವು ಟಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಟಕಗಳ ಫಲವೇ ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು. ಸುಮಾರು 40 ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪೇಂಟರ್‌ಗಳ ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದ 'ಎ ನ್ಯೂ